

Батьківський всеобуч

Роль сім'ї у вихованні та розвитку дитини

Передусім я б хотіла роздати вам насінинку, яку прошу потримати до кінця зборів.

СЛАЙД 1

Кажуть, що три нещастя є в людини: старість, смерть і погані діти. Старість невідворотна, смерть- неминуча. А від поганих дітей, як від пожежі, уберегтися можна. Треба їх тільки належно виховати.

Виховання- це цілеспрямований і систематичний вплив на тіло, душу і розум дитини з метою прищеплення їй якісно здорової, розумної, моральної, національно свідомої, творчо- ініціативної, культурної, освіченої людини. **Виховує все- люди, речі, явища, але насамперед і найбільше- люди. Із них на першому місці- батько та мати, тобто, сім'я.**

Сім'я – є однією з найдавніших і стійких соціальних спільностей. Виникнувши на зорі людства, вона пройшла через багатовікову історію і збережеться в майбутньому. Історія розвитку сім'ї нерозривно зв'язана з історією розвитку суспільства, народу, країни. **Все, що є в нашому характері, все, що ми беремо з собою в своє доросле і самостійне життя, – закладено в нас перш за все в сім'ї, в години сімейного спілкування, сімейного дозвілля. Звичайно, світ людини формують і школа, і вулиця, і книга... Але саме сім'я є тим первинним середовищем, де проходить становлення особистості, де ми дістаємо перші відомості про багатообразність і складність оточуючого нас світу, про добро і зло, де формуються наші звички і вміння, наші погляди і життєві плани, потреби і здібності. В сім'ї розвивається вся гама наших емоцій і почуттів, через сім'ю ми засвоюємо соціальний досвід, переймаємо традиції. Саме в сім'ї йде непростий процес виховання громадянських переконань, вимогливості до себе і до інших, милосердя і співчуття до людини. Сім'я завжди буде основою життя людини, джерелом її щастя. Батьки щасливі дітьми, діти щасливі батьками – такий природний взаємозв'язок. Душевна близькість дітей і батьків – це і є багатство сім'ї. Для кожної матері, для кожного батька найбільше щастя в житті – побачити своїх дітей людьми, гідними високого звання Людини.**

СЛАЙД 2

«Нащо клад, коли в сім'ї лад», – говорять у народі. І справді, наш настрій, ставлення до людей, самостійне життя дітей багато в чому визначається тією загальною атмосферою, яка панувала в сім'ї. Якщо ми з теплотою згадуємо дитинство, то, звичайно, не тому, що воно було безтурботним з матеріального боку.

Слайд 3..

Щасливе дитинство може бути тільки в тих дітей, які живуть у щасливих сім'ях. Тут діти не помічають свого щастя, як повітря, яким дихають. Вони

природно і гармонійно розвиваються, живуть своїм багатобарвним життям, скороминущими бажаннями і мріями, їхні розмови щирі, а сміх веселий і дзвінкий. «Важко передати словами те щось особливо світле, коли ми згадуємо теплоту рідного сімейного гнізда. До глибокої старості залишаються у нас якісь задушевні зв'язки з тією сім'єю, з якої ми вийшли.

Часто можна почути: гарна та сім'я, де виростають гарні діти. І це справедливо. Адже врешті-решт долю дітей визначають не наші прекрасні поривання, мрії, слова, а загальний мікроклімат сімейного життя, його тональність, загальна спрямованість. Нерідко люди говорять: «Дивіться, ніяких спеціальних цілей сім'я не ставила, а діти вирости прекрасні». Гадаємо, нічого випадкового тут немає. Мабуть, батьки жили не заради дітей або заради себе, а жили всі разом цілеспрямованим і радісним життям маленького колективу, де всі люблять одне одного, ніхто нікому не зобов'язаний, а панує атмосфера взаємодопомоги, тепла, справжньої турботи. Це і є по-справжньому добрий педагогічний клімат, і діти, які ростуть у таких сім'ях, не можуть бути егоїстами, неробами.

Слайд 4-10...

Роль сім'ї у вихованні дітей — велика і відповідальна. Батьки є першими вихователями, які зміцнюють і загартовують організм дитини, розвивають її мову і мислення, волю і почуття, формують її інтереси, прагнення, смаки, здібності, виховують любов до знань, допитливість, спостережливість, працьовитість. Сім'я в доступних їй межах і формах здійснює завдання розумового, морального, естетичного і фізичного виховання дітей, дбає про їх гармонійний розвиток.

Історія людського суспільства поклала на батьківську голову відповідальність за своїх дітей, за організацію життя родини, коронувавши їх як найперших і незамінних вихователів у житті кожної людини **У сім'ї однаково важлива роль у вихованні належить як батькові та і матері. Про силу виховного впливу батьків красномовно говорить такі українські народні прислів'я і приказки: “який куц, така й хворостина, який батько, така й дитина”. “Які мамо й татко, таке й дитятко».**

В гарній, дружній сім'ї діти ростуть в атмосфері любові, ласки, чуйного відношення один до одного.. Сердечність, теплота сімейних відчуттів пробуджують в дитячій душі добрі почуття: бажання робити для оточуючих також тільки що-небудь гарне, приємне, помагати їм в біді і горі. Кажуть, що гарні батьки в дітях видні.

Слайд 11.

Недовір'я до людей, грубе, безсердечне, байдуже відношення до старших і друзів, ми спостерігаємо частіше всього у школярів, в сім'ях яких щось неблагополучно. Особливо байдужим і черствим стає дитяче серце, коли дитина чує і бачить неприязні відчуття, безкінечні сварки між батьком і

матір'ю. Хоч які б не були причини цих сварок, дітям важко бачити, як самі близькі їм люди сваряться, наговорюють, звинувачують один одного...Переживання і різні думки виникають у дітей кожного разу, коли вони бувають свідками подібних, принижуючих сцен між батьками. В ці страшні хвилини хлопчики і дівчата уже не плачуть від страху, у них у такі хвилини народжується недовір'я до людей, озлобленість, жорстокість, настороженість не тільки до батьків.

Батьки – найрідніші, наймиліші, найдорожчі для дитини. Ідеал матері, яка виносить дитину під своїм серцем і проводить на світ, зігріває теплом, ласкою і палкою любов'ю, виховує в ній доброту і світлий розум, плекає чуйність і доброзичливість.

Справжня мати нічого не пошкодує для своїх малят. Вона ніколи не залишить дитину і біді, а тим більше не кине її напризволяще. Мати завжди зрозуміє дитину, завжди поспішить їй на допомогу, не вагаючись віддасть останній шматок хліба, а за врятування дитини – навіть життя. Мати невтомно піклується про своїх дітей. Результати материнського виховання залишають у дитини глибокий слід на все життя.

Педагогічний клімат багато в чому визначається нашою любов'ю до дітей. Чудові діти виростають у тих сім'ях, де батько і мати по-справжньому люблять і поважають людей. Відразу видно дитину, в якій батьки глибоко, сердечно, красиво, віддано люблять одне одного. У цієї дитини мир і спокій в душі, глибоке душевне здоров'я, щиросерда віра в добро, віра в красу людську.

Любов до дітей – величезна перетворююча сила. Але вона може бути і головною причиною невдалого виховання дітей, коли до них не ставляться розумні вимоги. Таку любов у народі називають «сліпою». На жаль, у сучасних сім'ях це повторюване явище. Деякі батьки вбачають любов до дітей у тому, щоб віддати їм найкращий шматок, створювати для них за будь-яку ціну найліпші умови.

Зустрічаються і такі сучасні сім'ї, у яких діти відчують дефіцит батьківської любові. Це зовсім не означає, що в цих сім'ях діти занедбані, що їм не купують іграшки, смачну їжу. Навпаки, вони можуть мати все, що потрібно для нормального фізичного і розумового розвитку, але не відчувати уваги, тепла, довір'я батьків.

Слайд 13.

В «домашній школі» проходить підготовка до найважчої і складної професії на землі – матері і батька. При цьому багато батьків інстинктивно додержуються поради Л.М. Толстого: **живіть правильно самі і у вас виростуть хороші діти**, неможливо, погано живучи самим, виховати хороших дітей. Хочу підказати вам 5 шляхів до серця вашої дитини:

1. ДОТИК- найважливіший прояв любові. І коли ви ніжно гладите чи цілуєте свого сина, то цим говорите набагато більше, ніж словами: « Я тебе люблю.»

2. СЛОВА ЗАОХОЧЕННЯ. Кожного дня даруйте дитині приємні слова підтримки, ласки, схвалення.

3. ЧАС, ПОДАРОВАНІЙ ДИТИНІ. Проводьте разом час – це найкраща повага до дитини.

4. ПОДАРУНОК_ ЦЕ СИМВОЛ УВАГИ І ТУРБОТИ. Не даруйте подарунок, аби відкупитись від дитини. Справжній подарунок дається не в обмін на щось, а просто так, даруйте на день народження, різдвяні свята.

5. ДОПОМОГА. Кожного дня діти звертаються до вас з проханням. Відповідайте на них, допомагайте їм з радістю і любов'ю.

15.
Чи поділяєте ви думку, викладену у давньому японському прислів'ї: «Якщо бажаєш добра своїм дітям, дай їм трохи спзнати і холоду, і голоду»? Обґрунтуйте вашу відповідь.

словами відомого українського педагога Василя Сухомлинського: «Виховання дітей — це віддання особливих сил — сил духовних. Людину ми творимо любов'ю — любов'ю батька до матері, і матері до батька, любов'ю матері й батька до людей, глибокою вірою в гідність і красу людини.

Прекрасні діти виростають у тих сім'ях, де мати із батько по-справжньому люблять одне одного і разом із тим люблять і поважають людей... У такої дитини — мир і спокій у душі, стійке моральне здоров'я, щиросерда віра в добро, віра в красу людську, віра в слово вихователя, чутливість до засобів впливу на людську душу — доброго слова й краси».

Чудові поради про виховання дітей від матері Терези

.-Будьте уважні до того, що ви їм говорите. Дорослі недостатньо контролюють свої висловлювання, коли розмовляють з дітьми. Деякі, звертаючись до дитини, називають її **лінюхом, дурнем, бездарем**. Цим дорослі – батьки та вихователі — часто гублять дітей. Діти, піддаючись навіюванню, через деякий час дійсно стають недопитливими, лінивими і неспроможними.

.-**Не слід лякати дітей чудовиськами, вовками, міліцією.** Це не зробить їх ані розумнішими, ані добрішими.

-Виховуйте дітей, подаючи їм бездоганний зразок. Діти не люблять повчань та нотацій, вони хочуть бачити ваші поступки, а не слухати ваші слова.

-За будь-яких обставин намагайтеся бути на висоті в очах своїх дітей. Не виставляйте напоказ свої слабкості та недоліки. **Коли батьки дозволяють дітям бачити їхні слабкості, діти хвилюються, втрачають орієнтацію, оскільки їм немає більше на**

кого покластися.

-Дитина, почувавши себе маленькою та слабкою, хоче мати над собою непорушний авторитет, що захищає її. Дитина шукає у батьків фізичної та психологічної підтримки. Якщо вдома дитина є свідком сварок, суперечок між батьками, бачить брехню та нечесність, то як батьки можуть очікувати, що їм вдасться добре виховати її? **Коли дитина бачить, що її тато чи мама поводять себе неправильно, вона відчуває себе загубленою та бунтує. Це причина багатьох трагедій у сім'ї та у суспільстві.**

-Краще ніколи не бити дитину. В крайньому випадку, якщо вона дійсно цього заслуговує, шльопок їй не зашкодить, проте, будьте обережні! Ніколи не карайте дитину, якщо ви сердитесь. Ви залишите в її пам'яті враження ненависті, злоби, а не справедливості. **А для справжнього виховання дитина повинна відчувати, що ви справедливі, і тому праві, караючи її.**

=Ось чому, якщо вам вже й доведеться покарати дитину, ваш погляд не повинен висловлювати ані злоби, ані ворожості: дитина швидко забуде і ляпаса, і шльопок, але ніколи не забуде ваш погляд, повний ненависті і злоби. Ваші покарання повинні бути продиктовані не тим, що у вас «лопнуло терпіння», а бажанням дати зрозуміти дитині, що для її ж блага існують правила, яких потрібно дотримуватись.

-Діти повинні безмежно довіряти своїм батькам і підкорятися їм. Це одне з основних правил виховання дітей в дружній і люблячій сім'ї. Так поведився Ісус у Назареті, тридцять років підкоряючись своїм батькам.

Сам по собі процес виховання дітей неймовірно складний і вимагає титанічних зусиль і витримки від батьків. Адже кожен з них дбає про своє чадо і намагається виховати його правильно.

-Хтось витримує будь-які істерики і може спокійно повторити в 10-ий раз поставлене запитання, а деяким навіть покарання ременем і різками не допомагають від постійних капризів і фокусів дитини. Однак другий спосіб ні до чого доброго не приводить, тому потрібно розуміти, як виховати дитину без криків і фізичного впливу.

Криза чи каприз?

Як часто можна побачити у великому магазині примхливу дитину, яка не просто плететься зі сльозами за мамою, а лежить на підлозі і б'є обома руками, вимагаючи щось купити. Якщо така ситуація в родині трапилася одного разу нічого страшного, але коли таке повторюється постійно, навіть у самих терплячих батьків повалить пар з вух. І тоді деякі просто кидають шопінг і тягнуть дитину додому, де проводять виховний процес, або прямо там поб'ють його по поп'ї і швидше закінчують похід в магазин.

Найчастіше причинами капризів у дітей виступають наступні фактори:

- Вікові кризи, які повторюються в перший, третій, сьомий рік і так звана підліткова криза. Проти них йти не можна, оскільки ці періоди дуже важливі для розвитку вашого чада. У цей час дитина поводить ся трохи інакше, стає більш примхливою. Йому потрібно надавати більше свободи і простору, але не обов'язків.
- Багато батьків говорять про те, що їх дитя постійно все робить на зло. Однак це не вірно: якщо він щось робить саме таким чином, значить він дійсно не знайшов іншого виходу з цієї ситуації.
- Нестабільна поведінка батьків, яка найчастіше виражається в тому, що вони не постійні в своїх покараннях і правилах, призводить до того, що дитина просто напросто заплуталась, можна або не можна це робити: адже сьогодні його покарали за перегляд мультика або іншого відео, а ось вчора або позавчора ні. І тепер, поки він не зрозуміє напевно, чи можна це робити, він буде і далі промацувати ґрунт.

Основні способи та методи

Крики і покарання, власне як і заохочення, завжди присутні у вихованні дітей. Однак якщо дитині вчасно і, що найголовніше, правильно пояснити правила поведінки, що добре і що погано, до «батога» в подальшому просто не потрібно буде вдаватися. Тому не варто лякати дітей різками і ременем по попi, як це робили в старовину, а краще зайвий раз запитати, чому саме так він зробив. Адже, можливо, причина не в ньому, а в вас.

Існує безліч прийомів, які дозволять вам якомога менше вдаватися до криків і покаранням. Як тільки ви освоїте ці способи, розуміти психологію дитячих вчинків стане легше. Пам'ятайте про те, що ви виховуєте не тільки свого карапуза, але і себе.

Система стабільності

Якщо ви вибрали якесь правило або покарання, дотримуйтесь його постійно. Заохочення також потрапляють під це правило. Адже якщо вдома ви карапуза за що-небудь карати не будете, а по приходу гостей він за цей же вчинок схлопоче покарання, це буде несправедливо. Ваше чадо ще тільки починає жити і не знає всіх тонкощів. І тому непостійна поведінка батьків збиває його з пантелику, зайвий раз бентежить і боязнь.

Вважається, що для того, що б малюк щось запам'ятав, потрібно йому про це сказати як мінімум 5 разів. Адже на перший раз він навіть ніяк не відреагує або взагалі не почує. На другий раз він вже може озирнутися. Втретє він почне замислюватися про те, що десь уже чув ці слова. А ось в 4-ий і 5-ий рази він відреагує належним чином.

А якщо ви вдома дозволяєте дивитися відео на планшеті сидячи за кухонним столом під час трапези, то і в гостях він надійде також. А чому, власне, всі проти, якщо вдома це можна? І ніякі крики, розповіді про непристойну поведінку і шльопанці по попі не докази малюкові, в чому саме він не правий.

Казкотерапія

Досить ефективним методом зрозуміти, чому він вчинив саме так, - це розмова, розповіді, казки. Але не просто допит. Адже дуже часто прямі запитання батьків залишаються без відповіді. Особливо ті, які не обходяться без криків, погроз відшльопати по попі ременем або різками.

Придумуйте розповіді або казки, де головний герой буде схожий на вашого малюка. Описуйте ту ж ситуацію, тільки за участю казкового героя, а після запитаєте акуратно дитину: «Як тобі здається, а чому Петя (або інше вигадане ім'я) зробив саме так? Або «так себе веде», «грубить» і т.д. Найчастіше малюки у відповідь представляють свої розповіді, в яких розкриває причину своєї поведінки. До того, що скаже маленький чоловічок, слід уважно прислухатися і проаналізувати. Можливо, вирішивши його покарати, ви зробите помилку. Також можна показати повчальне відео і детально розібрати ситуацію.

Правила покарань

У той же час варто пам'ятати, що відсутність покарань, - це далеко не свобода дій для вашої дитини. Все одно залишаються правила і норми поведінки і спілкування, яких необхідно дотримуватися. І якщо дитина їх не дотримується і поводить себе потворно, за цим піде як мінімум бесіда, пояснення, чому так робити не можна, і покарання, але не ременем по попі, а **позбавлення приємного проведення часу (наприклад, за комп'ютером чи з улюбленими іграшками).**

Якщо в сім'ї дотримуються основні правила, то гармонії без крику і ляпасів ременем по попі буде досягти досить легко:

- Перед тим як покарати, задумайтеся, зважте всі «за і проти». А чи є дійсно основа для цього або це просто непривабливі пустощі?
- **Не можна карати дитину за вчинення вчинку в перший раз. Адже для дітей все в новинку, і вони хочуть пізнати весь світ. Якщо вони зробили щось погане в перший раз, не варто відразу бігти за ременем і шльопати його по попі. Краще поясніть, чому це погано.**
- Встановіть у своїй родині правила і норми поведінки і попередьте його про те, що може бути, якщо він їх порушить. Але в той же час пам'ятайте, що те, що не заборонене дозволено. І якщо ви залишили чашку або вазу на краю столу, а ваше чадо її випадково розбило, винен не він, а ви.

- Якщо ви застосували покарання (залишили дитину без комп'ютера), то вже будьте люб'язні, виконайте його беззастережно. Не йдіть проти своїх же слів, інакше у дитини з'явиться думка про те, що не всі покарання страшні.
- Поставте табу на всілякі фізичні покарання: шльопанці ременем і долонями по попі, потиличники і т.п. Також ні в якому разі не можна ігнорувати дитину. **Найкраще покарання - це позбавлення його приємного проведення часу.**
- **Якщо дитина признається і каже, що він винен і усвідомив провину за скоєний проступок, скасовувати покарання не варто.**
- Поговорити, пробачити, пошкодувати - так, але скасовувати - ні. Інакше це буде загрожувати ситуацією, коли малюк після кожного проступку буде говорити «я так більше не буду» і через 5 хвилин повторювати те ж саме.

Система заохочень

Так само як і батіг, пряник у вигляді заохочення може бути корисний. Якщо дитина поводить себе добре, або зробила якийсь хороший вчинок - скажіть їй про це. Для діток заходи заохочення залишають не менш вражень, ніж шльопанці ременем по попі. Адже для дітей заохочення і невеликі презенти залишаються в пам'яті набагато довше, ніж про покарання. Тому наступного разу він буде знову прагнути заслужити вашу похвалу.

Але їх похвалу слід використовувати розумно:

- **Тільки щире заохочення і теплі слова дозволять дитині усвідомити, що вона дійсно зробила щось добре.** Якщо ж ви занадто вправлялися, сплітаючи цілі розповіді про те, яка ваша дитина хороша, тому що прибрала іграшки, це може спричинити за собою абсолютно протилежну реакцію.
- Робіть похвали і заохочення такими, щоб дитина могла сама робити висновок. Наприклад, якщо вона допомогла перетягнути шафу, не потрібно говорити прямо «Ти такий сильний! Молодець!». Краще розкажіть про те, яка важка була шафа, і як вам було не просто з нею впоратися. Почувши це, дитина самостійно зможе зробити висновок: якщо вона допомогла з такою важкою шафою, значить, вона сильна і без неї мама ніяк не обійдеться.
- Ніколи не робіть похвалу дитині. **Робіть заохочення і хваліть тільки за вчинки.**
- Якщо у вас кілька малюків, стежте, щоб заохочення одного не викликало в інших заздрісних або образливих почуттів.
- Виключіть заохочення у вигляді цукерок, шоколадок і фінансів.
- Ніколи не акцентуйте уваги на вартості подарунків. **Найкращим подарунком було і буде увага з боку найдорожчої людини.**

Як зберегти спокій при істериках дітей?

Терпіння і спокій - те, чого сучасним батькам так не вистачає. Адже для дітей немає ніяких обмежень. Вони роблять все, щоб дізнатися цей світ кращим і швидше, і зовсім не помічають нервовий тік у батьків.

У кожній родині бувають моменти, коли батьки, втомлені на роботі, починають зриватися і кричати на дітей. У таких випадках потрібно постаратися не втрачати над собою контроль і замість того щоб кричати, почати говорити пошепки. Для дітей це буде незвично і замість того, щоб далі капризувати і істерити, вони почнуть прислухатися до ваших слів.

У той час, коли ви починаєте злитися на дітей і виходити з себе, подивіться в дзеркало. Невже вам хочеться, щоб дитина пам'ятала вашу злу фізіономію? Зрештою, ваші діти - це відображення вас самих. Те, що вони роблять, є наслідком ваших вчинків.

Що робити, якщо ви все-таки зірвалися?

Рано чи пізно в кожній сім'ї виникають такі моменти, про які батьки не хочуть згадувати. Наприклад, як вони разок зірвалися на дитину, сказали їй щось неприємне або навіть дали ляпас ременем по попi. А ще страшніше, що малюк також пам'ятає про цю ситуацію і починає боятися її повторення.

Найбільш оптимальне рішення в даній ситуації - це розмова з вибаченням і поясненням без криків. Розкажіть малюкові, чому ви сильно розсердилися на його витівку, і попросіть вибачення.

Деякі проти такого методу, думаючи, що через цей вчинок можна втратити авторитет в сім'ї в очах карапуза. Однак це не так. Якщо малюк зрозуміє, чому так сталося, він зможе вас пробачити, і авторитет, навпаки, підвищиться.

Якщо зрозуміти, як думає дитина, і чому саме так вона робить, буде набагато простіше налагодити гармонійні відносини і виховати малюка без неприємних моментів з криками і зривами.

Напевне, треба менше говорити про добро, а просто проявляти милосердя до тих, хто потребує підтримки і вчити цього своїх дітей.

Якби кожна зла людина зробила на одну злу справу менше, а кожна добра – на одну добру справу більше, наскільки світлішим стало б наше життя. Тому я закликаю вас бути добрими, людяними, милосердними, терплячими, нехай не черствіють ваші душі в щоденних клопотах, бережіть свої серця і серця дітей від усього злого. Пам'ятайте, шановні батьки, що виховання чуйності і доброти здійснюється перш за все в батьківському домі. Тепла дружня атмосфера в сім'ї, уважне і турботливе ставлення її членів один до одного і до людей взагалі, цілеспрямованість впливу батьків сприяють формуванню людини, яка готова робити добрі справи і цінувати добро, зроблене для неї.

ПРИТЧА - Про любов подружню

На краю поля стояли Любов і Розлука і милувалися молодою парою.

Розлука говорить Любові:

- Споримо, я їх розлучу?

- Любов відповідає:

- Стривай, дай я зроблю до них всього один підхід, а потім ти можеш підходити до них стільки, скільки захочеш - і тоді ми побачимо, чи зможеш ти їх розлучити.

Розлука погодилася.

Любов підійшла до молодої пари, доторкнулась до них, заглянула в їхні очі і побачила, як між ними пробігла іскра...

Любов відійшла і каже:

- Тепер твоя черга.

Розлука відповіла:

- Ні, зараз я нічого не можу зробити - зараз їх серця наповнені любов'ю. Я прийду до них пізніше.

Минув час. Розлука заглянула в будинок і побачила молоду матір з немовлям, батька. Розлука сподівалася, що любов вже пройшла і тому з надією переступила поріг їхнього будинку. Але, заглянувши в їхні очі, вона побачила Подяку.

Розлука повернулась і сказала:

- Я прийду до них пізніше.

Минув час, Розлука знову з'явилася до них - у будинку шуміли діти, з роботи прийшов втомлений чоловік, мати заспокоювала дітей. Розлука сподівалася, що вже тепер-то вона точно зможе їх розлучити - адже за цей час і Любов і Подяка вже давно повинні були вивітритися з їх сердець. Але, заглянувши в їхні очі, вона побачила Повагу і Розуміння.

- Я загляну пізніше, - сказала Розлука.

Минув час. Знову прийшла в їхній дім Розлука. Дивиться вона - діти вже дорослі, сивий батько пояснює щось своїм дітям, дружина щось готує на кухні. Глянула в їхні очі і розчаровано зітхнула: вона побачила в них Довіру.

- Я прийду пізніше, - сказала Розлука і вийшла.

Минув ще час. Заглядає знову Розлука в будинок, дивиться, а там бігають онуки, біля каміна сидить, похнюпившись, старенька жінка.

Розлука дивиться і думає про себе:

- Ну от, схоже, мій час настав. Хотіла вона було зазирнути старенькій в очі, але та встала і вийшла з дому. Розлука пішла за нею. Незабаром прийшла старенька на цвинтар і сіла біля могили. Це була могила її чоловіка.

- Схоже, я запізнилася, - подумала Розлука, - час зробив за мене мою роботу.

І Розлука заглянула в заплакані очі старенької. А в них вона побачила Пам'ять - Пам'ять про Любов, Подяку, Повагу, Розуміння і Довіру ...

Від щирого серця бажаю і вам, щоб у вашім серці жила Пам'ять про Любов, Подяку, Повагу, Розуміння і Довіру ...

На початку зборів я вам роздала зернятка. Дістаньте їх зараз, будь ласка. Ці зернятка нагадують мені народження і зростання наших дітей. Подібно до цього насіння, з наших дітей виростають культурні або дикорослі рослини.

І саме в наших з вами руках - виросте з цієї зернинки прекрасна квітка чи колючий самотній кактус. І як з цим зернятком, яке хтось затиснув з силою в руках так, що воно розсипалося, а хтось взагалі поклав у кишеню і загубив, чи навіть розжував і проковтнув, ось так і ми чинимо зі своїми дітьми. Або проявляємо повну байдужість до них, забувши на деякий час, або періодично згадуємо про них, дістаємо на світ Божий і давай виховувати, затискаючи так, що дитині навіть ні дихнути, ні продихнути, ламаючи, розтрошуючи, а то і з'їдаючи її. Не допустіть цього у вашому відношенні до власної кровиночки. Тільки у ваших силах утримати свою дитину цілою і неушкодженою, виростити з неї повноцінну **ОСОБИСТІТЬ**.

Бажаю вам удачі у вихованні дітей Любов'ю і нехай у ваших сім'ях панує тільки любов-гармонія.